

## 009. Nederlands, wereldgodsdiensten, wetenschap, taalkwesties en de Berlijnse muur

1. Bekend met wel of niet tussen-n'en en -s'en zoals in pisterenner en andersoortig? Stel je ligt in een bedsteetje, haalt van de bedstedeplank een boek en leest. Als gedachtesteuntje, geheugenhulpje, ruggensteun en na ruggespraak gebruik je een ezelsbruggetje om gedachteloos de contrescarp van je gedachtestroom over te steken. Je leest over ouderenkorting en jongerencafés, over een retepopulaire bacovencultuur, over koninginnensoep op Koninginnedag, over groente- en tomatensoep, enfin te veel om op te noemen. Urenlang en bladzijdelang lees je over eikenbomen en lindelane. Ben je eegalief als inleesster spuugzat en denk je wegens acute waternood aan een ingebrekestelling, die wellicht leidt tot een inderminneregeling? En lijdt je moeder aan het hutchinson-gilfordsyndroom, niet te verwarren met het guillain-barrésyndroom?

2. Bent u een beetje op de hoogte van de wereldgodsdiensten? Maar toch niet katholieker dan de paus? Onze-Lieve-Heer heeft rare kostgangers: utraquisten of calixtijnen, dat zijn hussieten die bij het avondmaal – ter gedachtenis aan het Laatste Avondmaal – brood en wijn wilden ontvangen, peripatetische quakers, cluniacenzers en coccejansen. Ook het joodse geloof kent veel stromingen en gebruiken, te weten chabadnik, sadduceeërs, seidermaaltijd, Chanoeka, het joodse Lichtfeest of chanoekafeest en het joodse gebed kol nidree (ei), voorafgaand aan Grote Verzoendag. Tussen twee haakjes, ook als je er op je paasbest wilt uitzien, kun je grote verzoendag houden. De islam laat zich niet onbetuigd: denk maar aan sjieten en soennieten, het Suikerfeest, sedekah, een offermaal bij mo(e)llahs en moefti's, en niet te verwarren met tsedaka, gerechtigheid, met meervoud tsedakot. Zenboeddhisme en hindoeïsme – met veel Hindoestanen uit Hindoestan – moeten erbij inschieten, anders word je te overmatig zwaarbelast met deze alinea.

3. Wetenschappen als astronautiek, thracologie – over het oude Thracië – en scandinavistiek, retoriek en indogermanistiek zijn important. Geen breaking news, maar zeker ook niet het faillite de la science. In de fysica kom je termen tegen als accommodatiecoëfficiënt, aggregatietoestand, geisslerse buis, gibbsenergie en golf-deeltjedualisme. Ook de medische wetenschap scoort hoog met moeilijke woorden: je zal maar fantoompijn van een xanthoom hebben of virgo intacta dan wel uterus virgo zijn, een trichobezoar, een haarbal in je leibmaag hebben zitten of aan amaurose – zwarte staar – of amenorroe – uitblijven van de maandstond – lijden. U begrijpt het al: voor andere disciplinaire kennisgebieden als japanologie met geisha's en maiko's, die met een plectrum een driesnarige – in cijfers: 3-snarige – luit, de shamisen bespelen, is er geen plaats meer. Nagekomen breakingnewsitem: de bom is gebarsten!

4. Talenwonders gezocht. Hoeveel talen spreekt u? Hoogduits, Litouws, Reto-Romaans, Sranan(tongo) en Welsh of Gaelisch (Gaelic) zijn allemaal heel gewoontjes. Je bent pas wat als je Swahili (een Bantoetaal), Malayalam (Dravidisch), Ingveoons of Noordzee-Germaans, Pehlevi (de taal van de Middelperzische zoroastrische literatuur), Inuktitut (taal van de Inuit), Jodenduits of Kerklatin spreekt. Lineair A en Lineair B die spreek je niet, die schrijf je, net als spijkerschrift, hiërogliefen en potjeslatijn. Dichterbij, dichter bij huis kennen we Bargoens, koeterwaals en Luikerwaals. Tolk-vertaler zijn moet een himmelhoch jauchzend vak zijn!

5. De Berlijnse Muur is gevallen in 1989. De ossi's kregen met een aha-erlebnis toegang tot het vrije Westen, vroeger via Checkpoint Charlie. De Ostpolitik was er een van wiedergutmachung, fingerspitzengefühl en apfelstrudel. U-bahn, Dreigroschenoper en gründlichkeit vormden samen des Pudels Kern. De christenhonden, spaghettivreters en Pueblo-indianen waren niet geliefd bij de betreffende bloedraad. Het verdriet van België was diepgeworteld. 50 euro meer of minder als toegangspreis voor de Matthäuspasion – een oratorium – maakte weinig uit. Een lid van de

Rote-Armee-Fraktion dong in zijn niet specifieke sturm-und-drangperiode afsluitend mee naar de Applecomputer die aan de Nobelprijswinnaar beloofd was. De Sturm und Drangperiode zat eind achttiende eeuw in Duitsland.

*Rein Leentfaar*